

Pripomíname si ...

December 2017

1. december

Bélik, Jozef

„spišský biskup (1. 12. 1757 Dežerice, okr. Bánovce nad Bebravou – 5. 3. 1847 Spišská Kapitula, okr. Levoča). Pochádzal zo zemianskej rodiny. Po gymnaziálnych štúdiách v Ostrihome vstúpil r. 1774 do seminára, filozofiu študoval v Trnave, teológiu na Pázmaneu vo Viedni, kde ho r. 1781 vysvätili za kňaza a získal doktorát teológie. Pôsobil ako kaplán v Dubrovniku (1781) a v Dvoroch nad Žitavou (1783). Bélik bol prefekt seminára (1784), profesor morálnej teológie (1787) a vicerektor bratislavského Generálneho seminára (1790), dekan (1808), ostrihomský kanonik (1809), titulárny monoštorský opát (1811). Ďalej bol rektor seminára v Pešti (1811 – 1820), tekovský archidiakon (1818), svätoštefánsky prepošt a biskupský vikár (1820). R. 1821 ho vymenovali za titulárneho biskupa pharského, r. 1823 ho menovali za spišského diecézneho biskupa a prijal biskupskú vysviacku. Bol človekom vysoko vzdelaných a sčítaným. Ako biskup vykonal dôkladnú vizitáciu diecézy. Podporoval literárne úsilia bernolákovcov, v Levoči vydal spevník Fialka a predplatil 500 exemplárov Zory, redigovanej Martinom Hamuljakom. Na podporu chudobných študentov a škôl zriadil viacero základín. Postavil niekoľko nových kostolov. Ako milovník prírody vybudoval v Spišskom Štiavniku pri biskupskom letohrádku hodnotný park. Vydal dielko Poznámky ku knihe o moci a právach stavov voči majetkom Cirkvi a klerikov, 1811“ (Chalupecký 2000, s. 81)¹.

3. december

Hefty, Július Andrej (Gyula Andor)

„horolezec, organizátor turistiky, stredoškolský profesor (14. 2. 1888 Bratislava – 3. 12. 1957 Budapešť). Študoval na gymnáziu v Bratislave, na univerzite v Budapešti, kde získal titul PhDr. Tu sa pripojil k Budapeštianskemu akademickému turistickému spolku (BETE). Kvôli svojej láske k horám prišiel do Kežmarku ako 23-ročný v roku 1911. 10. novembra 1918 sa oženil s Margarétou Braunovou z Matejoviec. V rokoch 1911 – 1919 bol profesorom dejepisu na obchodnej akadémii, pracoval aj ako sekretár Zväzu tatranských kúpeľov a sanatórií. 11. mája 1924 bol zvolený za cirkevného inšpektora a spolupracoval s farárom Mathiasom Schwarzom, v rokoch 1920 – 1937 pôsobil ako tlačový referent a funkcionár Karpatského spolku v Kežmarku a od roku 1938 žil v Budapešti. Od stredoškolských čias sa venoval horolezectvu a v rokoch 1907 – 1923 patril medzi najaktívnejších horolezcov na Slovensku, pričom vo Vysokých Tatrách absolvoval viacero prvovýstupov, okrem iných golierom Kežmarského štítu, severnou stenou malého Kežmarského štítu, severozápadnou stenou Kriváňa a iné. Absolvoval aj okolo 40 zimných výstupov. Organizoval výcvik horských vodcov, lyžiarske kurzy a preteky. Bol

¹ CHALUPECKÝ, Ivan. Bélik, Jozef. 2000.

autorom turistických sprievodcov, mapy Vysokých Tatier (1:50 000), prvých maďarských príručiek o metodike lyžiarskeho výcviku. Zaoberal sa i regionálnou históriou, problematikou cestovného ruchu, turistiky, kúpeľníctva a recenzoval regionálnu literatúru. Od 24. februára 1916 do 24. februára 1919 bol zodpovedným redaktorom Karpathen-Post. Prispieval do maďarských a nemeckých časopisov. Je považovaný za politického reprezentanta hungarofilskej nemeckej orientácie, od začiatku s odmietavým postojom k ČSR. V novembri 1918 bol zástancom založenia Spišskej republiky, za čo v decembri, keď sa objavila česká armáda, bol internovaný v Ilave. Po odopretí vernosti republike bol prepustený zo školských služieb a kvôli spolupráci s domácou i zahraničnou iredentou v roku 1928 bol pozbavený štátneho občianstva. Keďže nechcel, aby kvôli jeho politickým názorom trpela rodina, sám sa odsťahoval do Tatier. Veľa cestoval do Poľska a Maďarska, za čo ho československé úrady druhýkrát uväznili v Bratislave. Verejne vystúpil proti nacistickému nebezpečenstvu. V roku 1938 ho chceli po tretíkrát uväzniť. Nečakal na rozsudok a ušiel do Budapešti, podľa plánu na mesiac, no potom sa už nevrátil. V Marosvásárhely bol Hefty od roku 1941 riaditeľom Sedmohradského kúpeľného zväzu a organizoval aj turistiku do Vysokých Tatier. Jeho rodina zostala v Kežmarku“ (Kollárová 2014, s. 139)².

6. december

Fábry, Ján

„pedagóg, organizátor materského školstva (6. 12. 1827 Veľká – 27. 5. 1897 Dobšiná). Navštevoval školu vo Veľkej, gymnázium v Miškolci, lýceum v Kežmarku, kde v rokoch 1846 – 1848 študoval filozofiu a teológiu. V roku 1848 pokračoval v štúdiu v Berlíne a neskôr v Budapešti. Znáмым sa stal ako priekopník organizovania materských škôl, pre ktoré tvoril učebnice a pomôcky. V Dobšinej, kde pôsobil ako učiteľ, založil materskú školu. Vychádzal z výchovných zásad Fridricha Frobela. V roku 1857 bol iniciátorom založenia dobšinskej ľudovej a mládežníckej knižnice. Bol predsedom Červeného kríža, Spolku gemerských učiteľov, viceprezidentom Uhorského spolku materských škôl a neskôr jeho čestným členom. V roku 1873 bol na svetovej výstave vo Viedni vyznamenaný za projekt materskej školy“ (Kollárová 2004, s. 61)³.

11. december

Bruckner, Zoltán

„chemik (11. 12. 1902 Kežmarok – 23. 6. 1958 Budapešť). Študoval na Vysokej škole technickej v Budapešti, kde v roku 1926 získal titul Ing. V roku 1958 získal titul DrSc. Od roku 1925 – 1934 bol pracovníkom Ústavu organickej chémie prof. Zempléna na Vysokej škole technickej. Od roku 1934 – 1944 bol hlavným inžinierom a technickým riaditeľom chemického podniku Hungária v Budapešti. V rokoch 1945 – 1950 pôsobil v Rusku, stal za zástupcom riaditeľa (1950), potom riaditeľom Štátneho výskumného laboratória gumárenského priemyslu v Budapešti (1955) a od roku 1953 prednášal na Vysokej škole technickej. Venoval sa najmä problémom gumárenského priemyslu. Zaslúžil sa o rozvoj gumárenských technológií, v Rusku pomáhal pri rekonštrukcii vojnou zničených gumárenských

² KOLLÁROVÁ, Zuzana a Mária JANČEKOVÁ. 500 rokov športu kežmarského. 2014.

³ KOLLÁROVÁ, Zuzana, Richard BEKES, Magdaléna BEKESOVÁ, Jana KUŠNIRÁKOVÁ, Július MALIČKÝ, Božena MALOVCOVÁ, Daniela MLYNÁRČIKOVÁ a Peter ROTH. Biografický slovník mesta Poprad. 2004.

podnikov. Napísal mnoho štúdií a článkov v domácich i zahraničných odborných časopisoch“ (Mináč 1986, s. 329)⁴.

11. december

Demiány (Demian), Július

„obchodník, organizátor priemyslu (21. 7. 1818 Kežmarok – 11. 12. 1877 Kežmarok). Narodil sa v rodine zámožného kupca Samuela, ktorý r. 1806 založil železiarsky veľkoobchod. Július navštevoval lýceum v Kežmarku. Vyučil sa v Banskej Štiavnici a Prešporku (Bratislave) a napokon prevzal obchod v rohovom dome na dnešnej Hviezdoslavovej ulici č. 2 v Kežmarku, ktorý podľa dobovej reklamy obsahoval: železiarsky tovar, kuchynský riad, pracovné nástroje, železné pece, kovové rakvy, náhrobné kríže, ale aj koloniálny tovar, porcelán a norimberský tovar, papier, semená d'ateľiny, ľanu a trávy z Rigy, dokonca aj mlynské kamene. R. 1843 sa oženil s Amandou Blasy (Blazy), dcérou známeho modrofarbiara z Matejoviec, s ktorou mal dve dcéry. Hoci bol Demiány Nemeč, zapojil sa do maďarskej protihabsburskej revolúcie v r. 1848/1849. Bol osobným priateľom generalissima povstaleckých vojsk Artúra Görgeyho z Toporca. Po porážke sa Demiány zdržiaval ako politicky prenasledovaný ďaleko od domova. Vtedy ochorela jeho manželka Amanda a r. 1849 zomrela. Iba na príhovor vplyvných osôb sa mohol vrátiť do Kežmarku na jej pohreb. O niekoľko dní bol postavený pred vojenský súd, napokon sa vyšetrovanie pre nedostatok dôkazov zastavilo, ale aj tak bol roky pod policajným dozorom. V roku 1862 sa Demiány zaslúžil o založenie Dobrovoľného hasičského zboru v Kežmarku – jedného z prvých v Uhorsku. Bol aj členom Kežmarského meštianskeho streleckého spolku. Zapájal sa do života mesta i do činnosti evanjelickej cirkvi. R. 1863 bola z iniciatívy Júliusa Demiányho založená Kežmarská sporiteľňa, ktorej direktorom bol až do svojej smrti, r. 1864 bola ním a jeho priateľmi založená továreň na zemiakový škrob ako prvá v krajine. R. 1867 bol aj spoluzakladateľom Prvej uhorskej mechanickej továrne na pradenie ľanu a konope, r. 1872 sa zúčastnil na založení kežmarskej banky, kde bol do konca života v riaditeľskej rade. Presadzoval aj výstavbu železnice do Galície cez popradské údolie s napojením sa na košicko-bohumínsku železnicu, dokonca získal aj projekt, ale napokon sa tieto plány pravdepodobne z finančných dôvodov nerealizovali. Július Demiány zomrel po dlhej chorobe. Syn Albert prevzal obchod po otcovej smrti, ale veľmi sa v tejto práci nevyznan, preto ho predal Alfrédovi Zwickerovi. V r. 2003 bola na dome, kde bol obchod Júliusa Demiányho, odhalená pamätná tabuľa“ (Baráthová 2009, s. 70)⁵.

11. december

Országh, Juraj

„balneológ, chemik (11. 2. 1893 Abramová-Laclavá, okr. Turčianske Teplice – 11. 12. 1952 Levoča, pochovaný je v Tatranskej Lomnici). Študoval na reálnom gymnáziu v Kremnici a chémiu na technike v Budapešti, kde získal titul Ing. V roku 1918 bol kuriérom pri československom veľvyslanectve v Budapešti. V roku 1919 absolvoval chemickú prax v rozličných továrňach vo Francúzsku. Neskôr sa stal riaditeľom Bardejovských Kúpeľov, potom kúpeľov v Ľubochni a v Tatranskej Lomnici. V rokoch

⁴ MINÁČ, Vladimír, Štefan KRIVUŠ, Michal ELIÁŠ, Štefan VALENTOVIČ, Michal MAHEL, Vladimír CIRBES, Jozef VLADÁR, Karol ROSENBAUM, Ján DEKAN, Štefan KOPČAN, Helena PÁLKOVÁ a Pavol HOLÉCZY. Slovenský biografický slovník A-D: (od roku 833 do roku 1990). 1986.

⁵ BARÁTHOVÁ, Nora, Erika CINTULOVÁ, Jaroslav GROCHOLA, Lucia HARTINGEROVÁ, Milan CHOMA, Vladimír JANČEK, Andrej JANOVSKÝ, Klára KUBIČKOVÁ, Mikuláš LIPTÁK a Jana VÍZNEROVÁ. Osobnosti Kežmarku: (1206 – 2009). 2009.

1939 – 1942 bol väznený a perzekvovaný. V rokoch 1942 – 1945 bol riaditeľom továrne na glej a umelé hnojivá v Liptovskom Mikuláši, r. 1945 – 1949 sa stal pracovníkom Povereníctva zdravotníctva v Bratislave, od r. 1949 bol na dôchodku v Tatranskej Lomnici. Országh bol zakladateľom Pivovarskej spoločnosti v Bardejove. Ako riaditeľ Kúpeľov Tatranská Lomnica sa zaslúžil o vybudovanie lanovky na Skalnaté pleso a Lomnický štít. V 30. rokoch prispel článkami o výstavbe tatranských kúpeľov a lanovky do časopisov Vysoké Tatry a Krásy Slovenska. Országh bol aj komorský radca pri košickej Obchodnej a priemyselnej komore a námestníkom Ústrednej železničnej rady v Prahe“ (Maťovčík 1990, s. 351)⁶.

12. december

Kiss, Viktor

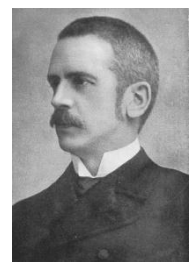
„maliar (12. 12. 1902 Kežmarok – 22. 1. 1940 Veľká Lomnica). Navštevoval ľudovú školu a neskôr kežmarské lýceum, ktoré absolvoval v roku 1919. V rokoch 1919 – 1925 študoval na Umelecko-priemyselnej škole v Budapešti. V tej dobe bral aj súkromné lekcie u Ferdinanda Katonu v Kežmarku a J. Szent-Istványiho v Gelnici. V roku 1926 pol roka študoval v Mníchove u prof. Steina portrétnu maľbu a následne absolvoval študijné cesty po Nemecku a Taliansku so zameraním predovšetkým na diela talianskych klasikov. Po návrate domov sa v roku 1931 oženil s Katarínou Patricovou, ktorá však o tri roky neskôr zomrela. V Bratislave mal v r. 1933 spoločne s J. Bartfayom výstavu a v tom istom roku sa zúčastnil na výstave slovenského umenia v Prahe. V roku 1935 žil pol roka v Paríži, neskôr v Kežmarku, Tatranskej Polianke a v Bratislave. Kiss bol nadaný portrétista, tvorca figurálnych kompozícií, maliar tatranských panorám a námetov z podtatranských miest. Jeho práce sú súčasťou výzdoby interiérov sanatória v Tatranských Matliaroch. K 130. výročiu Starého Smokovca vytvoril návrhy plagátov a výtvarne rekonštruoval jeho históriu. Vystavoval v Brne, Budapešti, Kežmarku, Košiciach a Užhorode. Pochovaný bol v rodinnej hrobke na Mestskom cintoríne v Kežmarku“ (Baráthová 2009, s. 155-156)⁷.

15. december

Čáki (Csáky, Čáky), Albín

„politik a štátnik, župný hodnostár, veľkostatkár, organizátor turistiky, advokát (19. 4. 1841 Krompachy – 15. 12. 1912 Budapešť, pochovaný v Bijacovciach). Študoval na gymnáziu v Levoči, Právnickej akadémii v Košiciach a univerzite v Budapešti. Diplom advokáta získal v roku 1863. Bol spišským županom v rokoch 1867 – 1888 a 1876 – 1880 aj šarišský župan. V rokoch 1888 – 1894 sa stal ministrom kultúry a osvety, v rokoch 1900 – 1904 a 1910 – 1912 bol predsedom Hornej snemovne uhorského parlamentu, 1880 – 1882 vykonával funkciu predsedu Uhorského karpatského spolku. Bol jedným z iniciátorov založenia osobitnej tatranskej sekcie Karpatského spolku. Presadzoval výstavbu cesty medzi Štrbským Plesom a Tatranskou Kotlinou, ako aj chodníkov v oblasti Sliezskeho domu. Zaslúžil sa o výstavbu budovy spolkového

⁶ MAŤOVČÍK, Augustín, Margita ĎUROVČÍKOVÁ, Emil KAČALA, Milan STRHAN, Jana KÁČEROVÁ, Mária ČERNÁ, Jozefína BALLOVÁ, Pavol PARENIČKA, Katarína SCHLENKEROVÁ, Jozef BŽOCH, Dana LACKOVÁ a Marián MINÁRIK. Slovenský biografický slovník M-Q: (od roku 833 do roku 1990). 1990.

⁷ BARÁTHOVÁ, Nora, Erika CINTULOVÁ, Jaroslav GROCHOLA, Lucia HARTINGEROVÁ, Milan CHOMA, Vladimír JANČEK, Andrej JANOVSKÝ, Klára KUBIČKOVÁ, Mikuláš LIPTÁK a Jana VÍZNEROVÁ. Osobnosti Kežmarku: (1206 – 2009). 2009.

Karpatského múzea v Poprade (dnešného Podtatranského múzea). Počas jeho predsedníctva vyšla publikácia o desaťročnej histórii organizovanej turistiky a bol schválený štatút organizácie tatranských horských vodcov. Po odstúpení z funkcie v roku 1892 bol zvolený za čestného predsedu Uhorského karpatského spolku. Bol spoluzakladateľom a čestným predsedom Uhorskej ornitologickej spoločnosti a Spišského dejepisného spolku. Za svoju činnosť bol vyznamenaný Leopoldovým radom, pápežským Radom sv. Juraja a v roku 1907 Radom zlatého rúna. Jeho parlamentné prejavy vyšli tlačou. Svojimi článkami z oblasti práva, politiky a pod. prispieval do mnohých novín a časopisov“ (Kollárová 2004, s. 43-44)⁸.

16. december

Balogh, František

„hudobník a hudobný skladateľ (1850 Šahy – 16. 12. 1932 Šahy). Balogh bol slávny rómsky primáš, ktorý pôsobil v Antole, v Huszovom parku v Poprade a v kapele v Novom Smokovci. Vystupoval v Moskve, Paríži, Viedni a v Budapešti“ (Kollárová 2009, s. 21)⁹.

16. december

Schneider, Ján ml.

„pedagóg (16. 12. 1787 Veľká Lomnica – 12. 2. 1835 Veľká Lomnica). Povolanie jeho otca ho predurčovalo na pedagogickú dráhu, ale Ján dokázal ešte viac. Študoval v Lomnici, 6 rokov na kežmarskom lýceu, na právo išiel do Pešti, na filozofiu do Wittenbergu. Mohol si vybrať: byť právnikom, pedagógom alebo vychovávateľom v nejakej šľachtickej rodine. Začal tým posledným – pôsobil v šľachtickej rodine Szirmay. V roku 1816 ho zavolali na uvoľnené miesto profesora na kežmarské lýceum. Pozvanie prijal. Stal sa profesorom na Katedre práva. V roku 1825 prednášal aj súkromné právo – pre ktoré vlastne bol na lýceum zavolaný, ostatné civilné a cirkevné právo ako aj politické vedy. V tomto období malo kežmarské lýceum „hviezdne“ profesorské obsadenie. Schneider učil spolu s Jánom Chalupkom, Jánom Genersichom, Jánom Benediktim, Jánom Kollárom atď. K jeho žiakom patrili budúci slovenskí národovci a literáti Samo Chalupka, Samo Tomášik, Jonáš Záborský, Daniel Lichard, Ctibor Zoch a Pavol Hunfalvy. Schneider bol päťkrát zvolený aj za rektora lýcea, a to v rokoch 1819/1820, 1822/1823, 1826/1827, 1830/1831 a 1834/1835. Bol jedným z iniciátorov prestavby lýcea z prízemnej budovy na jednoposchodovú v roku 1820. O osobnom živote tohto profesora nevieme nič – len to, že bol ženatý. Deti sa nespomínajú. Ján Schneider skončil svoje pôsobenie na lýceu v roku svojej smrti“ (Labuda 2008, s. 434-435)¹⁰.

⁸ KOLLÁROVÁ, Zuzana, Richard BEKESS, Magdaléna BEKESSOVÁ, Jana KUŠNIRÁKOVÁ, Július MALIČKÝ, Božena MALOVCOVÁ, Daniela MLYNÁRČIKOVÁ a Peter ROTH. Biografický slovník mesta Poprad. 2004.

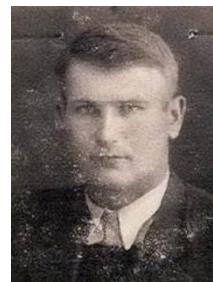
⁹ KOLLÁROVÁ, Zuzana, Richard BEKESS, Magdaléna BEKESSOVÁ, Jana KUŠNIRÁKOVÁ, Július MALIČKÝ, Božena MALOVCOVÁ, Daniela MLYNÁRČIKOVÁ a Peter ROTH. Biografický slovník mesta Poprad. 2004.

¹⁰ LABUDA, Vladimír a Michal ŠMÁLIK. Dejiny Veľkej Lomnice. 2008.

20. december

Babony, Anton

„vodič, hokejový brankár, rozhodca (20. 12. 1917 Stráže-Poprad – 17. 2. 1972 Poprad). Základnú školu absolvoval v Strážach, v Poprade sa vyučil za autoelektrotechnika. V roku 1941 bol odvelený na východný front priamo do bojov o Kyjev, ako vojak Slovenskej armády zachránil pred popravou študentku Lýdiu Šarajevskú a pomohol viacerým ľuďom. Ako príslušník 1. československej armády na Slovensku bojoval v SNP, bol zajatý a väznený v nemeckých koncentračných táborech ako politický väzeň. Oslobodila ho americká armáda, čo mu bolo neskôr na príťaž. Po vojne pracoval ako policajt v Poprade, ale v roku 1949 v čase nástupu komunizmu sa rozhodol z tohto postu odísť. Pracoval v popradskom pivovare, Inštalatéri Poprad a nakoniec popradskej Vagónke. Známy je jeho mimoriadny vzťah k hokeju. V rokoch 1939 – 1959 bol popradským reprezentantom, rozhodcom a trénerom. Pôsobil ako brankár v majstrovskom hokejovom klube HC Tatry. Podieľal sa na výstavbe prvej ľadovej plochy v Poprade. Hokej aktívne hrával do roku 1953 a lásku k tomuto športu vštepoval svojim deťom a hokejovým zverencom. Bol medzi nimi i Július Šupler“ (Anonym (mar) 2016, s. 1-2)¹¹.

24. december

Korkoš, Ludwik (Ludovít)

„sochár (17. 1. 1928 Czarna Góra, Poľsko – 24. 12. 1992 Bratislava). Študoval v Kežmarku a v Levoči, Strednú priemyselnú školu, odbor rezbárstvo, absolvoval v Banskej Štiavnici. V rokoch 1946 – 1951 bol poslucháčom a aj skončil Vysokú školu umeleckého priemyslu v Prahe“ (Kubáň 1997, s. 14)¹². „Realizoval rad monumentálnych plastík a reliéfov. Jeho obľúbeným materiálom bolo drevo, vynikal najmä v menších, komorných rozmeroch. Na jeho umelecký vývin mala rozhodujúci vplyv ľudová tvorba. Vo svojich dielach spájal súčasnosť s národnou tradíciou. O jeho živote a diele bol v roku 1971 natočený film Goralská balada Ludwika Korkoša a v roku 1978 ďalší dokumentárny film Poézia dreva. V roku 1966 mu udelili cenu V. Nejedlého a v roku 1977 cenu A. Zátopockého“ (Jurčo 1980, s.96-97)¹³.

24. december

Ottó, Alojz

„kňaz, redaktor, funkcionár (24. 12. 1877 Nižná Šuňava – 21. 8. 1947 Moldava nad Bodvou). Za kňaza ho vysvätili 29. 6. 1900, od r. 1900 pôsobil ako vychovávateľ v rodine kniežaťa Eberharda de Lippe v Seni, zároveň ako kaplán, od roku 1904 ako kaplán a katechéta v Košiciach. Postupne zastával tieto funkcie: r. 1906 sekretár Združenia katolíckych remeselníkov, v r. 1906 – 1908 redaktor maďarského denníka, r. 1907 revízor farských účtov a základín, r. 1908 aktuár biskupského úradu, r. 1912 notár dištriktu, člen misijného kolégia. R. 1917 získal doktorát cirkevného práva. R. 1924 sa stal členom centrálnej komisie správcovstva fondu vyslúžilých kňazov, r. 1927 prézes kňazských rekolekcií, r. 1927

¹¹ ANONYM (mar). Na budove zimného štadióna odhalili pamätnú tabuľu. 2016.

¹² KUBÁŇ, Ján. Čierna Hora – rodisko Korkošovcov. 1997.

¹³ JURČO, Kornel. Zaslúžilý umelec akad. sochár Ludwik Korkoš. 1980.

pápežský komorník, r. 1935 inšpektor stredných škôl, r. 1933 prézes Združenia katolíckych remeselníkov v Michalovciach, r. 1938 prosynodálny sudca, r. 1940 prodekan, inšpektor škôl dištriktu, r. 1945 správca farnosti Moldava nad Bebravou“ (Hišem 2000, s. 1026)¹⁴.

25. december

Zamkovský, Štefan

„horolezec, horský vodca (25. 12. 1907 Levoča – 15. 5. 1961 Banská Štiavnica). Bol synom kostolníka v Chráme svätého Jakuba v Levoči. Bol najmladší z piatich súrodencov. Vyučil sa za fotografa, nebol ale nikdy fotografom z povolania. V roku 1926 začal pracovať ako nosič na Zbojnícku a Téryho chatu vo Vysokých Tatrách. Vďaka pracovitosti, spoľahlivosti, praktickým poznatkom, ktoré nadobudol, a organizačným schopnostiam, ktoré preukázal, ho Klub československých turistov poveril roku 1936 ako spoločníka Jána Kaciana spravovaním Téryho chaty. Zamkovský ostal na Téryho chate do roku 1942, keď si zaumienil vybudovať súkromnú turistickú chatu pri výstupe do Malej Studenej doliny. Útulná budova prijala už roku 1943 prvých návštevníkov. Chata nedostala oficiálny názov, ale všetci ju volali Zamkovského chatou. Zamkovský sa začal krátko po príchode do Vysokých Tatier venovať aj horolezectvu. Nadviazal kontakty so skúsenými horolezcami, prevažne Poliakmi, a v rokoch 1929-1938 mal sám povest' najlepšieho slovenského horolezca. V roku 1934 získal Štefan Zamkovský oprávnenie horského vodcu I. triedy a súčasne zložil aj lyžiarske cvičiteľské skúšky. Nebol vodcom z povolania. „Vítazný február 1948“ obrátil naruby Zamkovského život. S vyvlastňovaním, či takzvaným znárodnením chaty na základe celoplošnej direktívy musel opustiť s celou svojou rodinou Zamkovského chatu. K 1. 4. 1952 dostáva Zamkovský od zamestnávateľskej organizácie, Tatranské chaty, komunálny podnik, výpoveď. Jeho manželka Ľudmila dala výpoveď na vlastnú žiadosť. Potom ich však „pre istotu“ donútili odísť aj z Vysokých Tatier. Zamkovský ako bývalý kapitalista dostal úradný príkaz, podľa ktorého nesmel v Tatrách žiť ani inak pôsobiť. V roku 1952 s manželkou, vtedy štvorročnou dcérou a osobnými vecami odchádza... Vyhnanci sa usadili v chate pri Počúvadlianskom jazere, kde mali trvalý pobyt. O dva roky získali byt v Banskej Štiavnici. Štefan vykonával do roku 1959 funkciu správcu chaty. Potom obsluhoval, už s podlomeným zdravím, benzínové čerpadlo pri Banskej Štiavnici. Do Tatier sa už nevrátil a pod jeho predčasnú smrť sa podpísal predovšetkým pocit utrpenej krivdy a stálej depresie po odchode z tých miest, ktorým zasvätil svoj život, prácu a um. Na pohrebe sa bez úradného požehnanja vrchnostenských štruktúr zúčastnila delegácia Horskej služby Tatranského národného parku s odznakom horského vodcu I. triedy, ktorý Štefanovi in memoriam udelilo náčelníctvo HS aj s venčekom kosodreviny z blízkeho okolia bývalej Zamkovského, vtedy Nálepkovej chaty v Malej Studenej doline“ (Bohuš 2011, s. 14-33)¹⁵.

¹⁴ HIŠEM, Cyril. Ottó, Alojz. 2000.

¹⁵ BOHUŠ, Ivan st. a Ivan BOHUŠ ml. Štefan Zamkovský a Vysoké Tatry. 2011.

27. december

Čarnogurský, Pavol (pseud. Magurčan, O. Dunajecký)

„politik, historik, autor memoárov, redaktor, učiteľ (22. 1. 1908 Malá Franková – 27. 12. 1992 Bratislava). Do roku 1927 študoval na učiteľskom ústave v Spišskej Kapitule, potom do roku 1930 na Právnickej fakulte KU v Prahe (z politických príčin nedokončil). Stal sa učiteľom na rímskokatolíckej ľudovej škole vo Vajnorochoch, od r. 1935 bol generálnym tajomníkom Združenia katolíckej mládeže, od r. 1938 sa stal prednostom I. odboru (národných škôl) na Ministerstve školstva a národnej osvety v Bratislave, v roku 1945 bol dôstojníkom československej armády na posádkovom veliteľstve v Košiciach, v rokoch 1945 – 1947 bol redaktorom Katolíckych novín v Bratislave. V roku 1947 bol uväznený a následne v roku 1948 odsúdený na 18 mesiacov väzenia, v r. 1951 a 1976 bol opätovne väznený. V rokoch 1953 – 1960 pracoval ako kotlár v Kovoslužbe, v rokoch 1960 – 1977 ako betonár v Doprastave a od roku 1977 žil na dôchodku v Bratislave. Do politického diania vstúpil organizovaním spolkového života katolíckej mládeže, ako blízky spolupracovník K. Sidora podporoval jeho politickú líniu umierneného ľudáctva. V rokoch 1939 – 1945 sa zaslúžil o rozvoj slovenského školstva a osvety ako člen kultúrneho a rozpočtového výboru Snemu SR, v ktorom inicioval viacero zákonov a významných projektov z oblasti školstva, vedy a kultúry. Od r. 1945 bol vyradený z politického diania, po februári 1948 smel vykonávať len robotnícke povolania. Až počas obrodného procesu 1967 – 1969 mu na podnet Ústavu dejín UV KSS a Historický ústav SAV povolili pracovať na diele o politike HSĽS a najmä o okolnostiach vzniku Slovenského štátu, keď za týmto účelom v roku 1969 študoval v USA. Počas krátkeho politického uvoľnenia sa v roku 1968 zasadzoval za zabezpečenie náboženských práv slovenských veriacich. Po odchode na dôchodok sa intenzívne venoval historickej spisbe a memoárom, ktorých ústrednou témou ostávali súvislosti vzniku Slovenského štátu, pričom sa neobmedzil iba na autopsiu a vlastné videnie dejov, ale usiloval sa rekonštruovať ich v širšom domácom i medzinárodnom kontexte. Od roku 1926 pravidelne prispieval do denníka Slováč, v rokoch 1937 – 1938 bol redaktorom štvrťročníka Prednášateľ. V roku 1987 získal titul Laureát Národnej ceny Svetového kongresu Slovákov“ (Maňovčík 2004, s. 107-108)¹⁶.

27. december

Zoch (Cochius), Pavol

„osvetový pracovník, učiteľ (18. 1. 1768 Slovenská Ľupča, okr. Banská Bystrica – 27. 12. 1852 Jasenová, okr. Dolný Kubín, pochovaný vo Veličnej). Od roku 1775 navštevoval ľudovú školu v Slovenskej Ľupči, študoval na evanjelickom gymnáziu v Banskej Bystrici, v rokoch 1785 – 1790 na evanjelickom lýceu v Kežmarku. V rokoch 1787 – 1788 popri štúdiu bol inštruktorom a domácim učiteľom v šľachtických a meštianskych rodinách v Kežmarku, v roku 1789 bol v rodine Mariášiovcov v Markušovciach, v roku 1790 v Kežmarku, v rokoch 1790 – 1792 bol evanjelickým učiteľom a pomocným kňazom v Lučivnej a od roku 1792 – 1841 bol rektorom evanjelickej školy vo Veličnej, potom na odpočinku v Jasenovej. Stal sa významným školským pracovníkom, zaslúžil sa o vysokú úroveň evanjelickej školy vo Veličnej, patrila medzi zakladateľov škôl v Oravskej Porube a vo Veľkom Bysterci, v roku 1837 bol spoluzakladateľom a podpredsedom Spoločnosti vychovávateľov

¹⁶ MAŤOVČÍK, Augustín. Biografický lexikón Slovenska II: C – F. 2004.

v evanjelickom bratstve oravskom. Pracoval ako ľudovýchný pracovník, venoval sa ľudovému liečiteľstvu a inej osvetovej činnosti. Zoch bol autorom náboženských piesní, básní pre žiakov, pohrebných veršov a kázni, ktoré zostali v rukopise. V roku 1845 bol vyznamenaný strieborným záslužným krížom s korunou“ (Maťovčík 1994, s. 463)¹⁷.

28. december

Kiss (Kis), Július

„novinár, publicista (28. 12. 1932 Kežmarok – 26. 11. 1994 Poprad). Základné vzdelanie získal v Kežmarku, vyučil sa za typografa a po absolvovaní školy polygrafického priemyslu v Bratislave pracoval na Okresnom národnom výbore v Kežmarku. V 2. polovici päťdesiatych rokov bol poverený redigovaním okresných Kežmarských novín v Kežmarskom okrese a neskôr Novej dediny v Popradskom okrese. Po novej územnej organizácii štátu v roku 1960 prišiel pracovať do Popradu a stal sa vedúcim redaktorom Podtatranských novín, na čele ktorých stál celých tridsať rokov. Pod jeho vedením získali Podtatranské noviny vynikajúci kredit a stali sa jednými z najuznávanejších okresných periodík na Slovensku. Oceňovala to aj Katedra žurnalistiky UK v Bratislave, ktorá pravidelne posielala svojich študentov na stáž do týchto novín. Jeho láska k žurnalistike neustála ani po odchode do dôchodku. Keďže bol pôvodom Nemec, videl svoje poslanie v návrate ku koreňom. V roku 1989 vyšla z jeho strany iniciatíva na založenie Karpatsko-nemeckého spolku. Od roku 1992 začal vydávať a formovať noviny pre Karpatských Nemcov žijúcich na Slovensku – Karpatenblatt, ktoré spojili Nemcov na Slovensku a krajanov žijúcich v takmer všetkých štátoch sveta. Okrem bohatej publicistickej činnosti na stránkach novín bol autorom a spoluautorom množstva publikácií regionálneho charakteru. Bol držiteľom pamätnej medaily mesta Kežmarok“ (Kollárová 2004, s. 105)¹⁸.

28. december

Szász (Sax), Augustín

„lekár, zakladateľ nemocnice (24. 12. 1859 Spišské Vlachy – 28. 12. 1947 Spišská Sobota). Promoval 25. januára 1885 v Budapešti. Po absolvovaní štúdia sa od mája 1886 stala Spišská Sobota jeho trvalým celoživotným pôsobiskom. V blízkych Matejovciach našiel svoju životnú družku Bertu, rod. Scholtzovú. Desaťročia bol činný vo verejnom živote, kde pracoval ako zástupca mesta v zdravotných otázkach, za čo ho v roku 1935, pri príležitosti jeho 50-ročného pôsobenia v Spišskej Sobote, obecné zastupiteľstvo Spišskej Soboty schválilo za čestného občana. Zároveň mu bola odhalená aj pamätná tabuľa s nápisom – Dobrodincovi chorých. Pôsobil ako župný zástupca pre verejnosť, v rôznych spolkoch zastával úradné a čestné posty, ako aktívny člen. Inicioval založenie Spolku Československého Červeného kríža v Spišskej Sobote, ktorému stanovily schválil Župný úrad v Levoči. Dr. Szász bol najskôr jeho riadnym predsedom a neskôr až do svojej smrti čestným predsedom. Zasadzoval sa o rozvoj verejného

¹⁷ MAŤOVČÍK, Augustín, Jozefína BALLOVÁ, Margita ĎUROVČÍKOVÁ, Emil KAČALA, Milan ŠIŠMIŠ, Zdenko ĎURIŠKA, Jarmila KOVÁČOVÁ, Jana KÁČEROVÁ, Pavol PARENIČKA, Alena TÁBORECKÁ, Jozef BŽOCH, DANA LACKOVÁ a Mária ČERNÁ. Slovenský biografický slovník T-Ž. 1994.

¹⁸ KOLLÁROVÁ, Zuzana, Richard BEKESS, Magdaléna BEKESSOVÁ, Jana KUŠNIRÁKOVÁ, Július MALIČKÝ, Božena MALOVCOVÁ, Daniela MLYNÁRČIKOVÁ a Peter ROTH. Biografický slovník mesta Poprad. 2004.

liečiteľstva, veľmi aktívne sa zapájal do boja proti tuberkulóze. Stavovská česť mu prikazovala účinkovať od roku 1888 veľmi aktívne v Spolku spišských lekárov a lekárnikov. Už ako mladý lekár v ňom vykonával od roku 1905 funkciu tajomníka, od roku 1909 bol zapisovateľom Penzijného ústavu pre siroty a pozostalých členov spolku, v rokoch 1922 – 1930 sa stal jeho predsedom. Vrcholom jeho snaženia bolo založenie vlastnej súkromnej nemocnice stredoeurópskej úrovne. V roku 1890 bola vybudovaná prvá nemocnica v Spišskej Sobote predsedníčkou maďarského Červeného kríža Alicou Majunkovou, ktorá mala skôr charakter záchranej stanice prvej pomoci. Morálne a zrejme aj finančnú podporu mu v začiatkoch poskytla manželka grófa Alexandra Telekiho. V roku 1901 zakúpil doktor Szász prízemný domček, v ktorom umiestnil šesť postelí. Jeho nesmiernym úsilím sa podarilo zozbierať ďalšie peňažné dary na rozvoj a výstavbu nemocnice. Posledný dar bol podnetom k odpredaju pôvodnej budovy na Kežmarskej ulici a k vybudovaniu novej nemocnice na konci východnej časti Spišskej Soboty, ktorá bola otvorená pod názvom Tatra nemocnica 10. decembra 1911“ (Kollárová 1998, s. 6)¹⁹.

30. december

Boršody (Borsody), Jozef

„publicista, právnik (30. 12. 1817 Vernár – 12. 5. 1885 Levoča). Vyštudoval právo. Do roku 1861 pôsobil ako advokát, od roku 1861 bol profesorom histórie a filozofie na gymnáziu v Levoči. V ročenkách gymnázia uverejnil jeho dejiny a filozofické pojednania. V rokoch 1848/1849 bol nadporučikom revolučnej armády. Vyznamenal sa v bitke pri Timișoare“ (Mináč 1986, s. 301)²⁰.

¹⁹ KOLLÁROVÁ, Zuzana. Dobrodinec chorých: Popradčania by nemali zabudnúť na MUDr. Augustína Szásza. 1998.

²⁰ MINÁČ, Vladimír, Štefan KRIVUŠ, Michal ELIÁŠ, Štefan VALENTOVIČ, Michal MAHEL, Vladimír CIRBES, Jozef VLADÁR, Karol ROSENBAUM, Ján DEKAN, Štefan KOPČAN, Helena PÁLKOVÁ a Pavol HOLÉCZY. Slovenský biografický slovník A-D: (od roku 833 do roku 1990). 1986.

Udalosti (vyberáme ...)

70. výročie (1947)

Spevokol evanjelického cirkevného zboru v Kežmarku

„Spevokol bol založený koncom roku 1947 na podnet farára Ondreja Spišáka. Repertoár sa skladal z náboženských i svetských piesní. Prvým zbormajstrom bol Vladimír Antol. Po ňom prebrala zbor Katarína Mahlyová, ktorú po jej odchode do dôchodku vystriedala Ružena Baráthová. V roku 1994 prevzala zbor Mária Šimanská, spevokol pravidelne pracoval a vystupoval pri cirkevných i svetských príležitostiach. Od 1. septembra 2002 vedie zbor Roman Porubän, zborový farár a senior Tatranského seniorátu Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku so sídlom v Kežmarku. I teraz je zbor pevnou súčasťou hudobného diania v cirkevnom zbore, ale vystupuje aj verejne. Veľkú zásluhu na tom má Roman Porubän, ktorý je výborným hudobníkom. Spevokol vystupoval v Čechách i Poľsku. Hudobný život evanjelického cirkevného zboru a. v. v Kežmarku veľmi významne ovplyvňujú oba kostoly – drevený artikulárny kostol i Nový evanjelický kostol. Najmä ten prvý pre svoje výnimočné akustické danosti i bohatstvo vnútorného zariadenia sa stal vyhľadávaným miestom koncertov pre rôzne hudobné žánre. Najhodnotnejším hudobným podujatím posledných rokov v Kežmarku sa stalo uvedenie cyklu opier v drevenom artikulárnom kostole. Pri ich zrode stál Roman Porubän vo výnimočnej spolupráci so známym hudobným skladateľom a profesorom kompozície na cirkevnom konzervatóriu Vítazoslavom Kubičkom. Z organistov pôsobiacich v cirkevnom zbore ev. a. v. v Kežmarku treba spomenúť Noru Baráthovú, Katarínu Mehlyovú, Jána Debreho, Vladimíra Raaba a Petra Duchnického“ (Baráthová 2014, s. 106-108)²¹.

Spevokol Evanjelického cirkevného zboru Kežmarok

²¹ BARÁTHOVÁ, Nora. Karin FÁBROVÁ, Jaroslav GROCHOLA, Andrej JANOVSÝ, Mikuláš LIPTÁK, Roman PORUBÄN, Peter SLOVÍK a Vladimír Julián ŠEVC. Život Kežmarku v 13. až 20. storočí. 2014.

30. výročie (1987)

Prvá skúšobná prevádzka Leteckej záchranej služby v Poprade

„Účasť Československej delegácie na II. medzinárodnom kongrese leteckých záchranných služieb AIRMED 85 v Zürichu bola zásadným obratom a momentom pri príprave koncepcie Leteckej záchranej služby na Slovensku. Kľúčovú úlohu tu zohralo náhodné stretnutie predsedu leteckej komisie Horskej služby Petra Rajeca so šéfom odboru civilného letectva Federálneho ministerstva dopravy Ing. L. Miku, ktorý po spoločnom rokovaní s riaditeľom pražskej Záchranej služby MUDr. Ždichaněcom v roku 1985 inicioval prerokovanie otázok Leteckej záchranej služby (LZS). K jeho iniciatíve sa pripojilo ministerstvo zdravotníctva, Česká a Slovenská štátna poisťovňa, Slov-Air a iní. Bol vytvorený tím odborníkov z oblasti letectva, zdravotníctva, horských služieb, ktorý pripravil koncepčný materiál, zriadil a koordinoval postupné zavedenie LZS v Československu. Pôvodne sa počítalo s vybudovaním 12 stredísk. Ako prvé malo v Československu účinkovať popradské stredisko, lebo v prípravnej fáze boli Tatranci najaktívnejší. Malo niesť označenie Krištof 01. Tatranci a Popradčania však nakoniec chtiac-nechtiac prenechali prvenstvo hlavnému mestu a druhú priečku v poradí Banskobystričanom (Krištof 02), kde sa veľmi angažovala „prvá dáma LZS“ MUDr. Oľga Kráľová. V Poprade bola skúšobná prevádzka od 8. – 12. decembra 1987 a od 18. januára do 29. februára 1989. Lietal tam vrtuľník Mi-2 zo Slov-Airu. Za začiatok stálej prevádzky LZS v Poprade možno pokladať 15. máj 1989“ (Svetoň 2009, s. 66)²².

Mi-2 Slov-Airu na popradskom letisku

²² SVETOŇ, Pavol. Vrtuľníky nad Tatrami: Malé dejiny leteckej záchrany. 2009.

December

Vianoce s nádychom tradícií

„V kalendárnych obyčajoch a poverách viažucich sa na obdobie dlho pred Vianocami, stretávame sa s odrazom prastarého spôsobu života našich predkov. Povery a predstavy hádačskej povahy sa viazali ku dňom sv. Kataríny, Ondreja, Barbory, Mikuláša a Lucie. Mládež v oblasti Vysokých Tatier sa schádzala na „večarky v kúdeľných izbách“. Predvečer týchto svätcov sa venoval predpovedaniu budúcnosti. Vo Važci štrnásť dní pred Vianocami chodili chlapci po dedine s dreveným, pestro maľovaným hadom. Zastali pri dverách, zaspievali pieseň ako Adam a Eva zhrešili. Pritom jeden z chlapcov (boli vždy dvaja) naťahoval skladacieho hada k malým deťom, aby sa báli. Zo zvykov a obyčajov, ktoré sa viažu priamo na sviatky a oslavu Vianoc sa doteraz zachovalo málo. V Lendaku ešte donedávna chodili dvaja chlapci – školáci, s kozou. Jeden bol oblečený ako pastier, druhý ako koza. Chlapec oblečený za kozu niesol na palici masku napodobňujúcu kozu s rohami a dlhým jazykom v drevenom, pohybujúcom sa pysku. Bol prikrytý bielym obrusom. Koza vošla do izby s mekotom, skákala a cválala okolo izby a strašila deti. Domáci dali chlapcom peniaze a koláče. V priebehu štedrovečerného predpoludnia chlapci obišli dedinu. V dedinách Spišskej Magury, vrátane Lendaku, chodievali chlapci s hviezdou. Začínali popoludní a končili do večera. Keď neobišli všetky gazdovstvá, pokračovali ešte večer. Jeden z nich niesol na dlhej palici hviezdu zhotovenú z dvoch stien s priesvitným papierom a horiacou sviečkou. Po súhlase gazdu predniesli vianočný vinš. Počas prednášania vinša zapálili chlapci v okienku hviezdy sviečku a krútili hviezdou dookola. Ostatní chlapci medzitým spievali koledy. Keď dovinšovali, dospievali, obdarovali ich domáci peniazmi a koláčmi. K atmosfére Vianoc donedávna ešte patrila pec či kachle vyžarujúcej teplo. Kto zatúžil po teple vianočného domova, opieral sa o múrik pece či kachle. Na múriku bola misa plná makových a tvarohových koláčov. Na teplom sporáku boli rozostavané hrnce s uvarenou kapustnou polievkou, pirohami s bryndzou, rezancami s tvarohom i makom. Vôňa roztopeného masla naplňala izbu a miešala sa s vôňou čokoládových ozdôb na vianočnom stromčeku. Vianočný stromček – jedlička ale i smrek, stáli na zemi, v domácnosti osamotených rodičov stál na stole. Bol preťažený pestrofarebnými sklenenými guľami a inými ozdobami. Konce konárikov zaťažovali elektrické svietidlá, menej už sviečky ... Nie všade bola večera „štedrovečerná“. Boli také regióny pod Vysokými Tatrami, kde sa ľudia postili až do polnoci. Pôstna večera pozostávala z pirohov s bryndzou a zemiakmi, rezancov s makom, tvarohom a pod. omastených maslom. Potom bylinkový čaj, koláč, zákusky. Až po návrate z polnočnej sv. omše sa ľudia najedli dosýta. Boli to Ježiškove krstiny, pri ktorých okrem pestrého produktu zo zabíjačky nechýbalo mäso zo zajaca, husi, kačice, morky a pod. Na Štedrý deň sa až do polnoci z domu nič nevypožičiavalo. Veci, ktoré boli rozpožičané sa poznávali domov, aby sa všetko v nastávajúcom roku držalo pospolu. Mnohé ženy sa usilovali vystihnúť neprítomnosť susedky v dome a ukradli jej niečo, napríklad mliečniky. Robili to, aby po celý rok boli vrtké a šikovné. Popradčania mali vo zvyku kupovať na Štedrý deň nový pohár. Do neho vložili peniaz a naliali víno. Keď sa začala odbavovať polnočná sv. omša, víno prežehnali, vypili a peniaze potom nosievali na nákupy. Verili, že po nákupe sa taký peniaz vráti späť k majiteľovi. V priebehu Štedrého dňa a večera sa predpovedalo aj počasie na nastávajúci rok. Mládenci na Spiši počas štedrej večere strkali lyžicu do lokše. Po večeri išli s trochou lokše klopať na dvere domu, v ktorom bývala ich vyvolená. Keď sa po zaklopaní zvnútra ozvalo „šlebodno“, bolo to znamenie, že sa dievča vydá za mládencu stojaceho za dverami ešte v nasledujúcom roku. Neobyčajný význam mala voda a slama. Keď gazda nakrmil dobytok, vracala sa s modlitbou do izby. Vo dverách zavinšoval. Slamu a seno, ktoré so sebou doniesol, poukladal na stoličky a lavice. Deti rozniesli seno a slamu po dlážke a gúľali

sa po nej vo viere, že úroda v nastávajúcom roku bude bohatá. Tento úkon robil aj gazda s gazdinou. Z takého sena a slamy sa robili povriesla, ktorými sa na sviatok sv. Štefana (26. december) obviazali kmene stromov, aby dobre rodili. Veľký význam sa pripisoval vode. Niekde bol zvyk, že ešte pred večerou sa zhromaždila rodina pred nádobou plnou vody. Gazda vložil do nej mincu a umyl sa. Po ňom sa umývala gazdiná, po nej postupne podľa veku deti a vo viere, že voda ochráni rodinu od chorôb a peniaze v nej prinesú blahobyt a šťastie. Na mnohých miestach, kde sa začalo opäť gazdovať, dodržiavajú zvyk, odložiť z každého pokrmu do nádoby, ktorá je počas večere položená za stolom. Pokrmy sa nechávali za stolom do rána. V severospišských obciach verili, že duše zomrelých dospelých z rodiny, ktorí zomreli od posledných Vianoc, prídu na večeru. Niekde tekutými pokrmami umývali dobytku pysky a nohy, aby ich neboleli. Pokoj a pohoda sviatočných dní je príležitosťou upraviť celý dom, dvor a interiér izieb. Predovšetkým tam, kde sa stretáva rodina cez sviatky. Niekde vystielajú posteľe do umelecky tkaných, háčkových obliečok na poduškách a perinách. Tam, kde sa zachoval doteraz ľudový odev (kroj), obliekajú sa predovšetkým dievčatá, mládenci, mladé ženy, staré ženy, zriedkavo i muži. Oblieka sa diferencovane v obmenách na každý sviatok v inom kolorite, tkaninami, či výšivkou“ (Olejník 2008, s. 13-14)²³.

²³ OLEJNÍK, Ján. Vianoce s nádychom tradícií. 2008.

VIANOČNÉ BLAHOŽELANIE

**Keď vločka sa jagá v povetrí,
keď úsmev na naše tváre priletí,
keď srdcia držia ten správny krok,
prajeme Vám krásne Vianoce a šťastný nový rok 2018.**

Kolektív Podtatranskej knižnice

Zoznam bibliografických odkazov

ANONYM (mar), 2016. Na budove zimného štadióna odhalili pamätnú tabuľu. In: *Poprad*. ISSN 1339-2417. Roč. 27, č. 40, s. 1-2.

BARÁTHOVÁ, Nora, Erika CINTULOVÁ, Jaroslav GROCHOLA, Lucia HARTINGEROVÁ, Milan CHOMA, Vladimír JANČEK, Andrej JANOVSÝ, Klára KUBIČKOVÁ, Mikuláš LIPTÁK a Jana VÍZNEROVÁ, 2009. *Osobnosti Kežmarku: (1206 – 2009)*. Kežmarok: Jadro. ISBN 978-80-89426-02-7.

BARÁTHOVÁ, Nora. Karin FÁBROVÁ, Jaroslav GROCHOLA, Andrej JANOVSÝ, Mikuláš LIPTÁK, Roman PORUBĀN, Peter SLOVÍK a Vladimír Julián ŠEVC, 2014. *Život Kežmarku v 13. až 20. storočí*. Kežmarok: Jadro. ISBN 978-80-89426-32-4.

BOHUŠ, Ivan st. a Ivan BOHUŠ ml., 2011. *Štefan Zamkovský a Vysoké Tatry*. Tatranská Lomnica: I&B. ISBN 978-80-89575-00-8.

HIŠEM, Cyril, 2000. Ottó, Alojz. In: PAŠTEKA, Július s autorským kolektívom, 2000. *Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska*. Bratislava: LÚČ. ISBN 80-7114-300-6.

CHALUPECKÝ, Ivan, 2000. Bélik, Jozef. In: PAŠTEKA, Július s autorským kolektívom, 2000. *Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska*. Bratislava: LÚČ. ISBN 80-7114-300-6.

KUBÁŇ, Ján, 1997. Čierna Hora – rodisko Korkošovcov. In: *Slovenský sever*. Roč. 7, č. 5, s. 14-15.

KOLLÁROVÁ, Zuzana, 1998. Dobrodinec chorých: Popradčania by nemali zabudnúť na MUDr. Augustína Szásza. In: *Poprad*. Roč. 9, č. 16, s. 6.

KOLLÁROVÁ, Zuzana a Mária JANČEKOVÁ, 2014. *500 rokov športu kežmarského*. Kežmarok: Jadro. ISBN 978-80-89426-28-7.

KOLLÁROVÁ, Zuzana, Richard BEKESS, Magdaléna BEKESOVÁ, Jana KUŠNIRÁKOVÁ, Július MALIČKÝ, Božena MALOVCOVÁ, Daniela MLYNÁRČIKOVÁ a Peter ROTH, 2004. *Biografický slovník mesta Poprad*. Poprad: Mestský úrad. ISBN 80-969037-6-4.

LABUDA, Vladimír a Michal ŠMÁLIK, 2008. *Dejiny Veľkej Lomnice*. [Huncovce]: Vladimír Labuda – VL – Grafik. ISBN 978-80-970053-0-6.

MAŤOVČÍK, Augustín, Margita ĎUROVČÍKOVÁ, Emil KAČALA, Milan STRHAN, Jana KÁČEROVÁ, Mária ČERNÁ, Jozefína BALLOVÁ, Pavol PARENÍČKA, Katarína SCHLENKEROVÁ, Jozef BŽOCH, Dana LACKOVÁ a Marián MINÁRIK, 1990. *Slovenský biografický slovník M-Q: (od roku 833 do roku 1990)*. Martin: Matica slovenská. ISBN 80-7090-070-9.

MAŤOVČÍK, Augustín, Jozefína BALLOVÁ, Margita ĎUROVČÍKOVÁ, Emil KAČALA, Milan ŠIŠMIŠ, Zdenko ĎURIŠKA, Jarmila KOVÁČOVÁ, Jana KÁČEROVÁ, Pavol PARENÍČKA, Alena TÁBORECKÁ, Jozef BŽOCH, DANA LACKOVÁ a Mária ČERNÁ, 1994. *Slovenský biografický slovník T-Ž: (od roku 833 do roku 1990)*. Martin: Matica slovenská. ISBN 80-7090-111-X.

MAŤOVČÍK, Augustín, 2004. *Biografický lexikón Slovenska II: C – F*. Martin: Národný biografický ústav Slovenskej národnej knižnice. ISBN 80-89023-44-4.

MINÁČ, Vladimír, Štefan KRIVUŠ, Michal ELIÁŠ, Štefan VALENTOVIČ, Michal MAHEĽ, Vladimír CIRBES, Jozef VLADÁR, Karol ROSENBAUM, Ján DEKAN, Štefan KOPČAN, Helena PÁLKOVÁ a Pavol HOLÉCZY, 1986. *Slovenský biografický slovník A-D: (od roku 833 do roku 1990)*. Martin: Matica slovenská.

OLEJNÍK, Ján, 2008. Vianoce s nádychom tradícií. In: *Tatranský dvojtýždenník*. Roč. 19, č. 25-26, s. 13-14.

Svetoň, Pavol, 2009. *Vrtuľníky nad Tatrami: Malé dejiny leteckej záchrany*. Martin: Vydavateľstvo Matice slovenskej. ISBN 978-80-8115-010-4.